

MAGYARORSZÁGI NÉMET ASSZONYSORSOK 1944 UTÁN

UNGARNDÉUTSCHE FRAUENSCHICKSALE NACH 1944

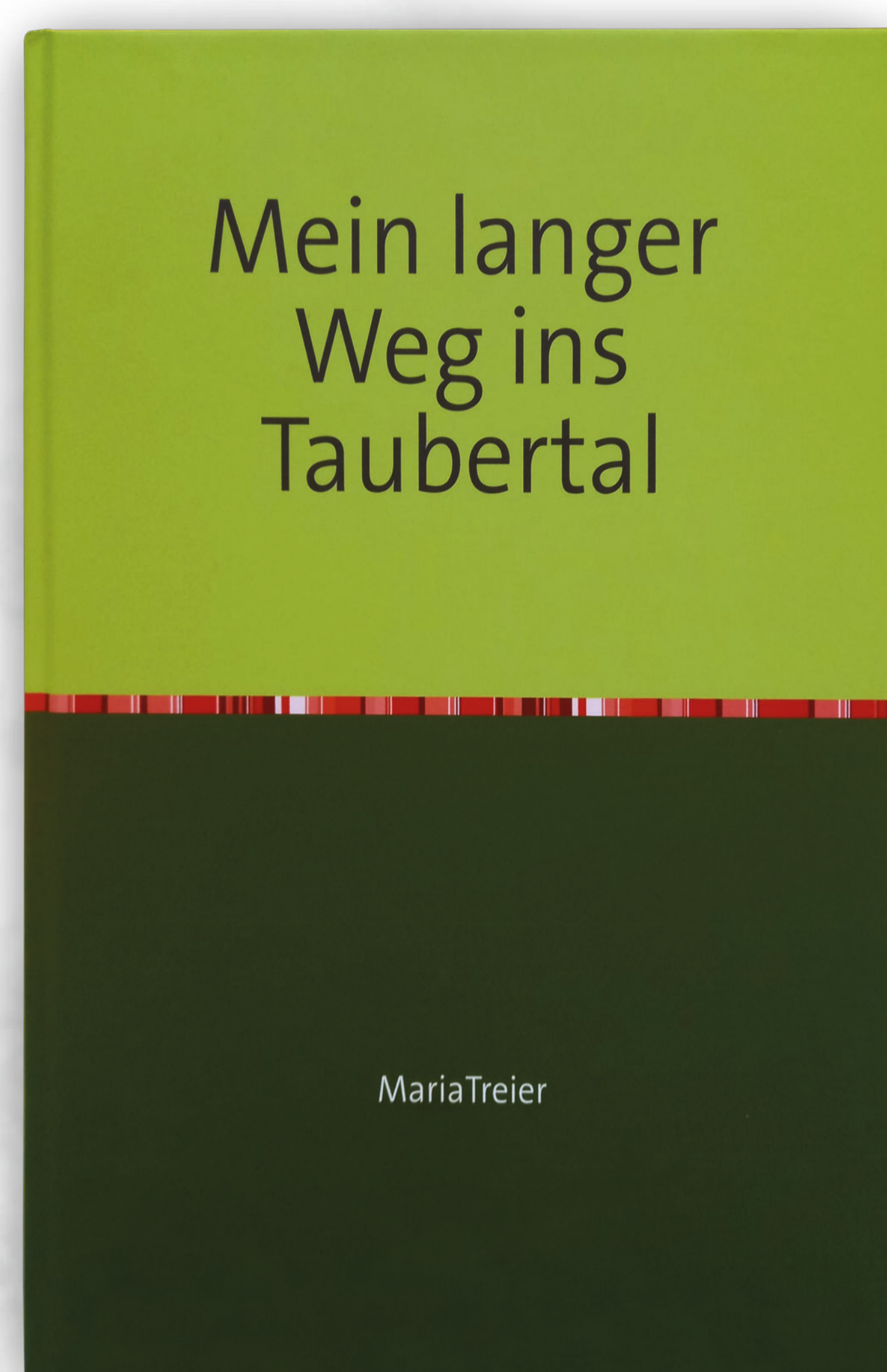

„GYÖKEREINK EGY RÉSZÉ”

– BARTEL MARIA ÉS TREIER JOSEF TÖRTÉNETE

Maria 1932-ben született egy morvavidéki szudétánémet faluban, Böltenben. 1939. szeptember 2-án édesapját a németek besorozták, és Maria édesanyjának segített a családi gazdaságban. 1946 augusztusában Maria családját elűzték hazájukból és Németországban, egy elhagyatott faluban kezdték el új életüket, koldusszegényen. Josef 1926-ban Budaörsön született, gazdálkodó szüleinek szőlői és gyümölcsösei voltak, a családot elismerték. Josefet 18 évesen besorozták és 1945 áprilisában a szovjetek 15 perc alatt 15 évnyi szibériai kényszermunkára ítélték. „Egy szegény elűzött katolikus leány vagyok, ezért csak olyan férfit hozok hozzá menni, aki hasonló sorsú, mint én, ehhez tartom magam” – olvasható Maria visszaemlékezéseiben az 1950-es évek elején.

Számára az 1954-es év sorsfordítónak vált. „Nagynéném elmesélte, hogy a Treier család a fiúkra vár, aki több évig szibériai büntetőtáborban raboskodott és végre haza érkezne. Akkor még nem is sejtettem, hogy ez a fiú lesz majd egyszer a férjem.” 1954. április 16-án házasodtak össze, 5 gyermekük született és életük végéig egymás társai voltak, hasonló gyökereik, sorsuk miatt. Maria tartotta össze a családot és az elkobzás, elűzetés ellenére megtalálta boldogságát.

Treier Maria szül. Bartel 2020. július végén, 87 évesen hunyt el. Kívánsága, hogy az olvasók könyve („Mein langer Weg ins Taubertal”) segítségével megismerjék életétörténetét Josef-el és családjával, valóra vált.

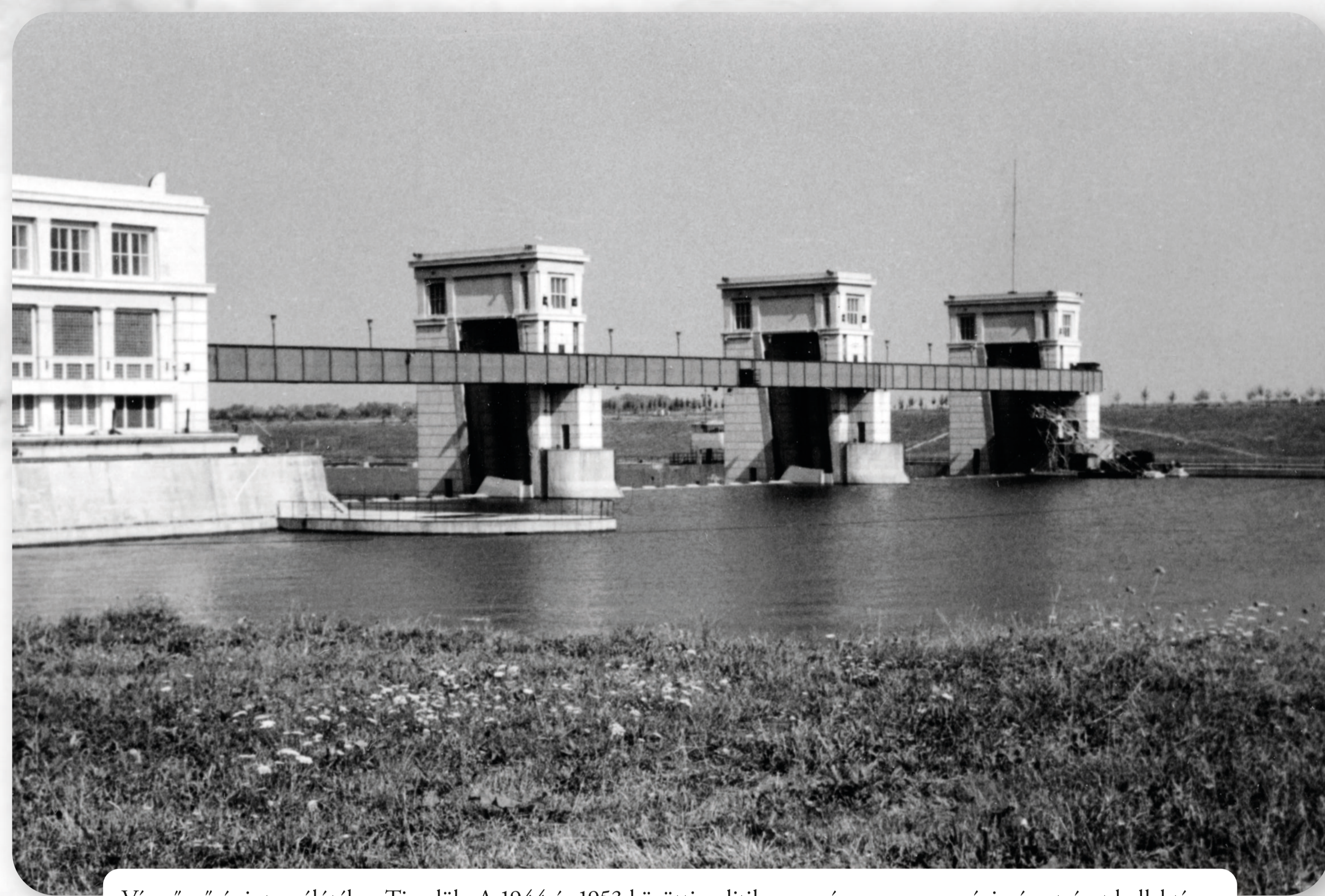
Maria Treier geb. Bartel ist Ende Juli 2020 mit 87 Jahren gestorben. Ihr Wunsch, dass wenn wir LeserInnen ihr Buch („Mein langer Weg ins Taubertal”) lesen, einen kleinen Einblick in ihr Leben mit Josef und Familie bekommen, ist in Erfüllung gegangen.

„EIN TEIL UNSERER WURZELN”

– DIE GESCHICHTE VON MARIA BARTEL UND JOSEF TREIER

Maria wurde im Jahre 1932 im Bauerndorf Bölten, im mährischen Sudetenland geboren. Am 2. September 1939 musste ihr Vater zur Wehrmacht und Maria musste ihrer Mutter auf ihrem Bauernhof helfen. Im August 1946 wurde die Familie von Maria vertrieben, sie mussten in Deutschland, in einem verlassenen Dorf ein neues Leben beginnen. Sie waren bettelarm. Josef ist im Jahre 1926 in Budaörs/Wudersch geboren, seine Eltern arbeiteten als Wein- und Obstbauern, die Familie war im Dorf sehr angesehen. Josef wurde mit 18 Jahren zum Wehrdienst verpflichtet und im April 1945 von den Russen binnen fünfzehn Minuten zu fünfzehn Jahren Zwangsarbeit in Sibirien verurteilt. „Ich bin ein armes vertriebenes Mädchen und katholisch, deshalb werde ich nur einen Mann heiraten, der das gleiche Schicksal hat wie ich, und daran halte ich fest”, schrieb Maria Anfang der 1950er Jahre.

Das Jahr 1954 wurde für sie das große Schicksalsjahr: „Da erzählte mir Tante, dass die Familie Treier auf ihren Sohn, der seit vielen Jahren in Sibirien im Straflager war, nun endlich nach Hause kommen soll. Ich konnte doch damals nicht ahnen, dass dieser Sohn einmal mein Ehemann werden wird.” Sie heirateten am 16. April 1954, bekamen 5 Kinder, blieben wegen ihrer Wurzeln, ihres gemeinsamen Schicksals ihr ganzes Leben lang zusammen. Maria kümmerte sich um die Familie und trotz Enteignung, Vertreibung fand sie ihr Glück.

Vízterelőmű és internálótábor Tiszalök. A 1944 és 1953 közötti politika az egész magyarországi németiséget kollektíven büntette és diszkriminálta. 1950 decembereben tért haza sok magyarországi német a szovjet hadifogságból. Családjaikat 1946 után elűzték az országból és a magyarországi német hadifoglyok többsége nem követhette családját, hanem 1953 végéig a tiszalöki internálótáborban kényszermunkát végzett. (fotó: Fortepan/Handa család)
Wasserkraftwerk und Internierungslager in Tiszalök - Die Politik hat 1944-1953 das gesamte Ungarndeutschtum kollektiv bestraft und diskriminiert. Im Dezember 1950 kehrten viele Ungarndeutsche aus sowjetischer Gefangenschaft zurück. Ihre Familien wurden schon nach 1946 vertrieben und diese Männer durften nicht zu ihren vertriebenen Familien emigrieren, sondern sie wurden interniert. Die Mehrheit der ungarndeutschen Kriegsgefangenen wurden in dem Internierungslager Tiszalök gesammelt und bis Ende 1953 zur Zwangsarbeit gezwungen.

Magyarországi német gyerekek - 1944 őszén gyökeresen megváltozott eddigi életük.
Ungarndeutsche Kinder - mit dem Herbst 1944 endete grundsätzlich ihr bisheriges Leben (fotó: Jakob Bleyer Heimatmuseum)

Kiszakított gyökerekkel ... Időszak kiállítás a magyarországi németek elűzetésének 70. évfordulóján, Jakob Bleyer Heimatmuseum Budaörs, 2016
Mit ausgerissenen Wurzeln ... Sonderausstellung zu 70-Jahre-Vertreibung im Jakob Bleyer Heimatmuseum, Wudersch 2016 (fotó: Jakob Bleyer Heimatmuseum)

A magyarországi németek lakta területekre többnyire a mezőgazdasági munka volt jellemző. Sok magyarországi német gazdát – köztük jómódú „sváb-kulákok” – nem nézett jó szemmel az új kommunista rendszer, sokan közülük elkobzások, internálások vagy állambiztonsági megfigyelések áldozatai lettek. (fotó: Rudolf Hartmann felvétele, Andreas Ritter gyűjteményéből)
Die mit Ungarndeutschen bewohnten Gebiete waren vor allem von der Landwirtschaft geprägt. Viele Ungarndeutsche – unter ihnen die wohlhabenden „Schwaben-Kulaken” – passten nicht ins Konzept des neuen kommunistischen Systems, viele von ihnen wurden enteignet, von den ungarischen Staatssicherheitsdiensten überwacht oder interniert.